

Slotheuvel droomt van oude heerlijkheid

Op de slotheuvel bij Bronkhorst komen natuur en historie samen. Een interessante plek aan de IJssel.

door
Henk Harmzen

henk.harmzen@gelderlander.nl

BRONKHORST – Diny en Frits van Wijgeeren bewonen het voormalige koetshuis van het verdwenen kasteel Bronkhorst. Frits (68) werkte bij Staatsbosbeheer, dat het vogelrijke, 6 hectare grote reservaat met iepen- en eikenbosje naast hun woning in beheer heeft.

Toezichthouder van de slotheuvel voelt Frits zich niet, maar als hij weer eens mensen ziet sjouwen met metaaldetector en schop wil hij toch wel eens even poolshoogte gaan nemen. Want niet als zijn huis geniet ook de ongeveer 6 meter hoge slotheuvel bescherming als monument.

Dat de woning pal naast de slotheuvel het koetshuis is geweest, was nog lang zichtbaar, zegt Van Wijgeeren, namelijk aan muurringen waaraan de paarden werden vastgemaakt. Vorige pachter Meustrège, broer van de bekende kastelen van Het Wapen van Bronkhorst, was hier tot zo'n dertig jaar geleden nog agrariër. Op de deel stonden enkele koeien, de overdekte mestvaal is nu een dichte schuif. De oude notenboom bij het huis zal tegen muggen zijn geplaat, zoals bij veel Bronkhorster huizen.

66 Er is zelfs al geopperd een grote uitkijktoren op de slotheuvel te zetten

Frits van Wijgeeren

Van het kasteel van Van Limburg Stirum, behorend tot de hoge Gelderse adel, zijn alleen nog ondergrondse muurresten bewaard. Ergens aan de voet van de heuvel is er nog een put. Maar de naar schatting 5 meter diepe putschacht is voor de veiligheid afgedekt met een betonnen plaat.

We lopen het trapje op naar de top van de slotheuvel. Daar sta je op nokhoogte van de daken van het stadje. Er staat tussen bomen een gevaarte van roestig ijzer, laatste restant van een vroegere kunsttroute. Over plannen voor een nieuwe kunstroute in het kader van het project Groot Bronkhorst is onze wandelgids kritisch. „Natuur, landschap en rust zijn voor de bezoekers voldoende. Er is zelfs al geopperd een grote uitkijktoren op de slotheuvel te zetten. Onbegrijpelijk dat zo'n greep wordt bedacht, als je nagaat dat iemand die hier alleen wat muurresten voor wandelaars zichtbaar wilde maken bij de rechter terecht kwam.”

Op de tekening van Jan de Beijer uit 1743 is te zien dat het bij die illegale graafpartij niet ging om de kasteelrundering zelf, maar om een stukje van de walmuur. Het slot werd in 1828 gesloopt. Er kwam een buitenhuis, dat begin vorige eeuw ook weer werd afgebroken. Kloostermoppen uit Bronkhorst gingen per boot naar restauraties van de Waag in Deventer en de Dompotten in Utrecht. „Tweedekeusjes” zien we nog aan muren in Boven- en Onderstraat; destijds was bouw materiaal duur en arbeid goedkoop.

Intussen is de slotheuvel in ons kleinste stadje een landschapsmonument van de bovenste plank. Het is er buiten het toeristenseizoen een verstild oord, oase voor vogels, dieren en planten. Op de heuvel wordt jaarlijks een nest buizerds grootgebracht. Als stinzeplanten onder het kale hout, rond Paas en op hun hoogtepunt, worden gevonden: bosgeelste (enige groeiplaats in het rivierengebied), muskuskruid, gewone vogelmelk,

bosanemooi, gevekt longkruid, gevlekte en Italiaanse anroonk. Op oude stronken en muurresten zijn slakkenhuisjes te vinden in de vorm van gedraaide pieporetentjes.

De vogelweide, genoemd naar het vogelschieten bij de kermis, doet de naam ook letterlijk eer aan, want hier zijn grote bonte specht, heggemus, tuinfluiter, grasmus, staartrues, zwartkop en groeningthuis, soorten die vaak ook op de voedertafel bij de woning te

■ Frits van Wijgeeren op het uitzichtpunt boven op de slotheuvel. Op de achtergrond de kapel en het voormalige koetshuis. foto Theo Koek

zien zijn; zelfs ijsvogel en gaai komen hier wel op bezoek. Een stoffering van het stadje vormen in het voorjaar de fraaie bloemrijke graslanden aan weerszijden van de slotheuvel. De aantrekkelijke wandeling over de top, met uitzicht vanaf de zitbank onder boomkronen door op de IJssel, kan tegenwoordig naar diverse kanten worden uitgebreid. Wij nemen een pad met in de verte

een mooi zicht op de molen, leidend naar de windervige IJsseldijk met in de verte het rivierpontje. Terug langs het Hoge Huis en de historische slotkapel van 1344, die ook aan het kasteel herinnert, wijst Frits van Wijgeeren op houten tuinhekken die typisch zijn voor het stadje, met ronde kopjes, uitgezaagd in de verticale latten. Hoe mooi zou het zijn als die hekken overal terugkwamen,

lieft in het wit. Met het ijzeren hekwerk dat volgens oude foto's de doorgang achter de kapel afsloot. Zo verdween ook het sierlijke houten hek naar de slotheuvelgeruisloos. De huiskleuren 'Bronkhorster groen' en idem rood zijn nog wel in gebruik, dankzij voortzetting van die traditie door de vroegere huisschilder Evert Knaaks. Diny en Frits van Wijgeeren

hebben het kleinschalige Bronkhorst na 29 jaar in hun hart gestoken. Het is er mooi wonen en al zijn er soms veel bezoekers, ze brengen doorgaans een goed humeur mee. De rustige winter, met een handjevol vaste wandelaars, compenseert de drukke zomer.

..... Dit is deel 38 van een serie over Achterhoekse landschapsmonumenten. achterhoekweermooi.nl